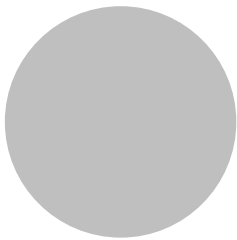

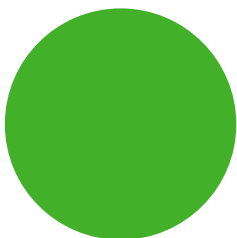
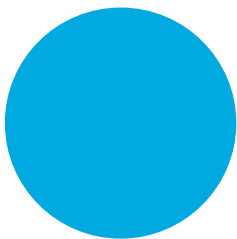
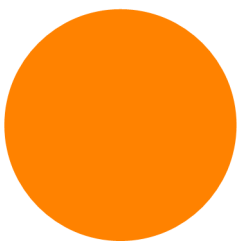
Naturvärdesinventering samt
bedömning av påverkan från
planerad exploatering

Yttergran, Ekilla 1:15
Håbo kommun

Naturvärdesinventering samt bedömning

Uppdragsnamn
**Yttergran, Bålsta
Håbo kommun**

Uppdragsgivare
Håbohus AB

Vår handläggare
Kajsa Wallin

Datum
**2019-11-15
Rev. 2020-02-26**

Sammanfattning

Håbohus AB planerar att bygga bostäder inom fastighet Ekilla 1:15 i Yttergran, Håbo kommun. Planområdet gränsar till Ekillaåsen vilken är en rullstensås som skyddas både som ett naturreservat samt som Natura 2000-område. För att identifiera och bedöma eventuella naturvärden inom planområdet har en naturvärdesinventering utförts. Planområdet omfattas även av område för riksintresse för kulturmiljövård, riksintresse för naturvård, riksintresse för rörligt friluftsliv, riksintresse för totalförsvaret, utökat strandskydd 300 meter samt landskapsbildskydd.

Fastigheten är idag redan ianspråktagen och utgörs av en asfalterad yta med förråd, garage samt uppställda husvagnar. Tidigare har fastigheten använts som förråd för dåvarande Vägverket. I mitten av den asfalterade ytan finns en skogsdunge samt en gräsmatta med ett fåtal träd. Den asfalterade ytan omges av barrskog med inslag av lövträd.

Naturreservatet samt Natura 2000-området intill planområdet utgör till största del naturtypen åsbarrskog (9060). Åsbarrskogen påverkas i nuläget negativt av den invasiva arten häggmispel som har spritt sig i området.

Under naturvärdesinventeringen inom detaljplaneområdet avgränsades ett område med naturvärdesklass 3, påtagligt naturvärde, och fyra områden med naturvärdesklass 4, visst naturvärde. Inom dessa naturvärdesobjekt förekommer flertalet värdefulla träd vilka i många fall hotas av igenväxning av gran och lövsly. Träden bör mätas in med exakt läge för att hänsyn ska kunna tas till dessa i planarbetet. Inga rödlistade arter är funna vid inventeringen.

Vid en eventuell exploatering bör den lövträdsklädda slänten i sydöstra utkanten av området sparas då denna inte går att återställa eller kompensera i närheten.

Slutsatsen är att de största potentiella hoten för Natura 2000-området är inträngning av invasiva arter samt kanteffekter. För att minska dessa risker bör skogsridån mellan den asfalterade ytan och Ekillaåsens Natura 2000-område sparas. Om skogsridån tas bort bedöms det finnas en måttlig risk för att Ekillaåsens Natura 2000-område påverkas negativt av planerad exploatering. Detta då kanteffekterna i Natura 2000-området kan öka om ridån avverkas. Om nämnd skogsridå istället sparas minskar risken för negativ påverkan på Natura 2000-området och den bedöms då vara liten. För att motverka negativ påverkan på Natura 2000-området bör ej invasiva växter väljas inom allmänna ytor.

Innehåll

Sammanfattning	1
1 Inledning.....	3
1.1 Syfte	3
1.2 Avgränsningar	3
1.3 Lokalisering	3
2 Metodik.....	4
2.1 Generell metodik	4
2.2 Naturvärdesklasser.....	4
2.3 Osäkerhet i bedömningarna	5
3 Utförande.....	6
3.1 Kunskapsunderlag och källor	6
3.2 Detaljeringsgrad och tillägg	6
3.3 Fältinventering	7
4 Resultat	7
4.1 Redovisning av befintliga data	7
4.1.1 Ekillaåsen	7
4.1.2 Ekilla 1:15	8
4.2 Allmän beskrivning av inventeringsområdet.....	8
4.3 Generellt biotopskydd.....	9
4.4 Arter upptagna i artskyddsförordningen – inom inventeringsområdet	9
4.5 Redovisning av naturvärdesobjekt	10
5 Beskrivning och bedömning av påverkan inom Ekillaåsens Natura 2000-område.....	16
6 Rekommendationer	18
7 Referenser.....	19

Bilaga

- Bilaga 1 Karta över naturvärdesobjekt, värdeelement samt naturvårdsarter.
Bilaga 2 Karta över värdefulla träd.

1 Inledning

Bjerking AB har på uppdrag av Håbohus AB genomfört en naturvärdesinventering (NVI) på fältnivå enligt standard SS 199000:2014 och SS-TR 199001:2014, i Yttergran, Håbo kommun. Rapporten är ett underlag för ny detaljplan med syfte att möjliggöra bostadsbebyggelse på fastighet Ekilla 1:15. Fastigheten är idag ianspråktagen och utgörs till största del av en asfalterad yta med förråd, garage samt husvagnar. Tidigare har fastigheten använts som förråd för vägunderhåll för dåvarande Vägverket.

Uppdraget omfattar därmed naturvärdesinventering inom Ekilla 1:15, vilket motsvarar aktuellt detaljplaneområde. I uppdraget har det även ingått ett platsbesök inom intilliggande Natura 2000-område samt beskrivning och bedömning av eventuell påverkan på naturvärden inom detta område, kopplat till planerad exploatering inom Ekilla 1:15. I rapporten anges även kortfattade rekommendationer kopplat till planerad exploatering.

1.1 Syfte

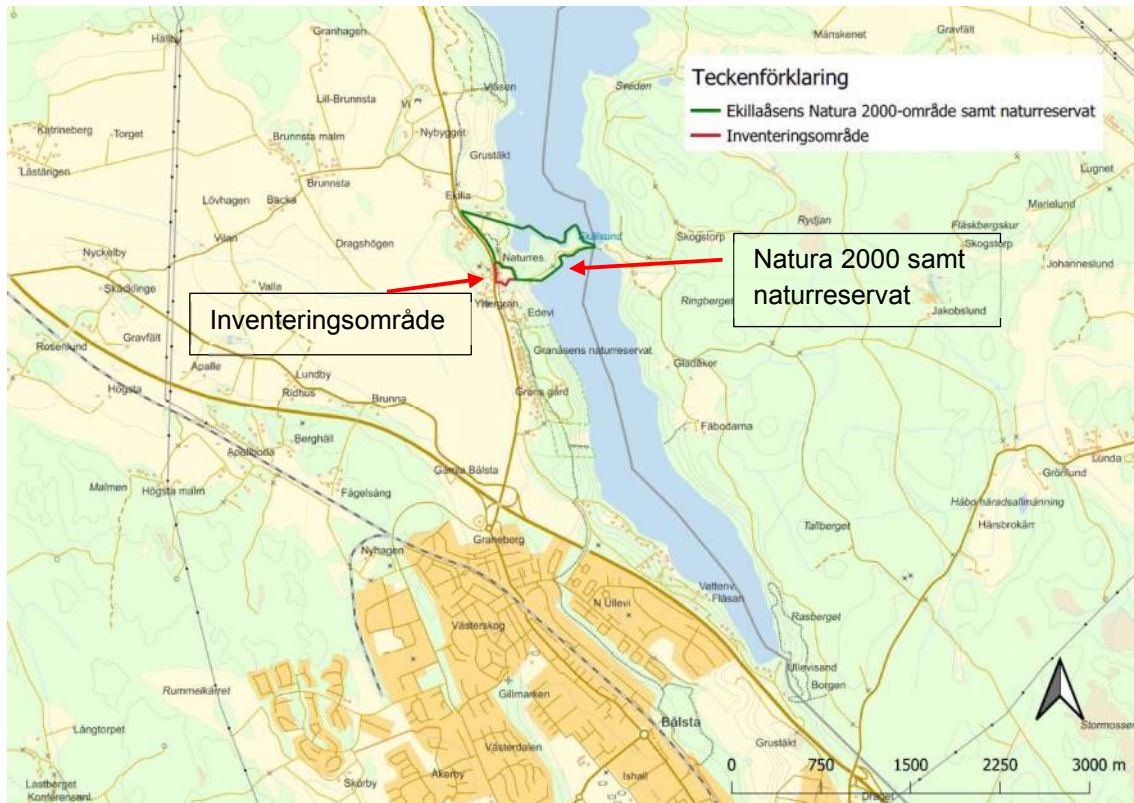
Naturvärdesinventeringen syftar till att identifiera och avgränsa de geografiska områdena inom aktuellt område som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och bedöma naturvärdena inom dessa.

1.2 Avgränsningar

Naturvärdesinventeringen omfattar bedömning av naturvärde endast ur betydelse för biologisk mångfald. Aspekter som kulturmiljö, rekreation och ekosystemtjänster inkluderas inte.

1.3 Lokalisering

Inventeringsområdet omfattar en yta på cirka 21 500 m², dvs. drygt 2 ha, och ligger strax öster om Enköpingsvägen samt cirka 4,5 km norr om Bålsta. Nordost om inventeringsområdet löper en mindre väg. Öster- och söderut omges fastigheten av skog. Norr och öster om inventeringsområdet ligger Ekillaåsens naturreservat samt Natura 2000-område. Översiktskarta redovisas i Figur 1. För utförlig beskrivning av området se avsnitt 4.2 Allmän beskrivning av inventeringsområdet.

Figur 1. Översiktskarta, inventeringsområdet är markerat med röd linje och Ekillaåsens Natura 2000-område samt naturreservat med grön linje.

2 Metodik

2.1 Generell metodik

Syftet med en naturvärdesinventering är att identifiera, dokumentera, bedöma och geografiskt avgränsa naturvärdesobjekt. Med naturvärdesobjekt avses de områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald inom arter, mellan arter och mellan ekosystem.

En NVI resulterar i en bedömning av naturvärdesklass 1-3 (ibland med ett tillägg för klass 4) baserat på art- samt biotopvärdet inom ett avgränsat område, se Figur 2. Artvärde omfattar artrikedom samt förekomst av naturvärdsarter. Artrikedom sätts i relation till biotop och omgivande landskap. Med naturvärdsarter avses skyddade arter, rödlistade och hotade arter, typiska arter, ansvarsarter och signalarter. Biotopvärde omfattar biotopkvalitet, dvs. faktorer som formar en biotop och gynnar biologisk mångfald, samt sällsynthet och hot.

2.2 Naturvärdesklasser

Bedömningsgrunderna för respektive naturvärdesklasser är inte kvantitativa utan ska sättas i relation till vad som kan förväntas i den aktuella biotopen och regionen. Osäkerheten i bedömningen redovisas som en tregradig skala, antingen som säker, viss osäkerhet eller osäker.

Bedömningsgrund art	Högt	Mindre sannolikt resultat			Klass 1 Högsta naturvärde
	Påtagligt				Klass 2 Högt naturvärde
	Visst	Klass 4 Visst naturvärde	Klass 3 Påtagligt naturvärde		
	Obetydligt	Lågt NV	Klass 4 Visst naturvärde		Mindre sannolikt resultat
		Obetydligt	Visst	Påtagligt	Högt
		Bedömningsgrund biotop			

Figur 2. Matris för naturvärdesbedömning vid NVI baserat på art- och biotopvärde.

Klass 1, Högsta naturvärde: Områden som bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå. Omfattar områden med skydd enligt miljöbalken eller där skydd av miljöerna krävs för att uppnå de nationella miljömålen.

Klass 2, Högt naturvärde: Områden som bedöms vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. Områden motsvarar exempelvis Skogsstyrelsens nyckelbiotoper, löv- och ädellövskogsinventeringens klass 1 och 2, skyddsvärda träd enligt åtgärdsprogrammet för särskilt skyddsvärda träd i kulturlandskapet och limniska nyckelbiotoper.

Klass 3, Påtagligt naturvärde: Områden som bedöms vara av särskild betydelse att bibehållas, men som dock inte nödvändigtvis behöver vara av särskild betydelse för att upprätthålla mångfald på regional, nationell eller global nivå. Områden motsvarar skogsstyrelsens objekt med naturvärde, löv- och ädellövskogsinventeringens klass 3.

Klass 4, Visst naturvärde: Områden som bedöms vara av betydelse att bibehållas, men som dock inte nödvändigtvis behöver vara av betydelse för att upprätthålla mångfald på regional, nationell eller global nivå. Användbar för områden som tydligt påverkats av mänsklig aktivitet men där det trots allt finns biotopkvalitéer eller arter med viss betydelse för biologisk mångfald.

2.3 Osäkerhet i bedömningarna

Naturvärdesinventeringen utfördes under oktober vilket inte är en optimal månad för att inventera alla förekommande arter inom inventeringsområdet. Till exempel hade de flesta örter

blommat över och tappat sina blad vilket gör att många arter ej kan identifieras. Därför är bedömningarna något osäkra, särskilt inom de öppna gräsområdena.

3 Utförande

Föreliggande naturvärdesinventering har utförts enligt standard SS 199000:2014.

3.1 Kunskapsunderlag och källor

- ArtDatabanken: Omfattar artfakta och rödlistning.
- Artportalen: Rapporterade fynd inom och i nära anslutning till det aktuella inventeringsområdet från år 2000 till år 2019.
- Artskyddsförordningen (2007:845).
- Håbo kommun och Upplandsstiftelsen, Naturvårdsplan för Håbo kommun – bevarande och utveckling.
- Jordbruksverket: Kartuppgifter avseende registrerad jordbruksmark.
- Lantmäteriets karttjänst Kartsök och ortnamn: historiska kartor.
- Länsstyrelsen Uppsala län. Bevarandeplan Ekillaåsen.
- Länsstyrelsen Uppsala län. Nytt beslut för naturreservatet Ekillaåsen, Håbo kommun.
- Länsstyrelsens WebbGIS: Omfattar bland annat information från Trädportalen, Ädellövsinventeringen och skyddsområden för fiske.
- Naturvårdsverkets kartverktyg Skyddad natur: Omfattar bland annat information om områdesskydd som naturreservat, djur- och växtskyddsområde, biotopskyddsområde, Natura 2000-områden samt uppgifter från ängs- och betesmarksinventeringen, våtmarksinventeringen, nyckelbiotoper, vattenskyddsområden m.m.
- Skogsstyrelsens Handbok för inventering av nyckelbiotoper.
- Skogsstyrelsen skogliga grunddata: Omfattar kartor som beskriver skog och mark.
- Skogsstyrelsens karttjänst Skogens pärlor: Omfattar bland annat nyckelbiotoper och objekt med naturvärden, sumpskogar, områdesskydd, forn- och kulturlämningar samt artobservationer.
- Sveriges geologiska förening, SGU: Jordartskartan 1:25 000.

3.2 Detaljeringsgrad och tillägg

Följande naturvärdesbedömning är utförd på detaljeringsnivån medel, vilket innebär en minsta obligatorisk karteringsenhet på 0,1 ha eller 50 meter för linjeformade objekt¹. Detaljeringsgraden innebär att arbetet ska utföras så att naturvärdesobjekt större än den minsta obligatoriska karteringsenheten kan identifieras.

Inventeringen är genomförd med tillägget naturvärdesklass 4, vilket innebär att även områden med *visst* naturvärde ska identifieras och avgränsas. Övriga tillägg inom projektet är generell biotopskydd, värdeelement och detaljerad redovisning av artförekomst. Tillägget generellt biotopskydd innebär att samtliga områden som omfattas av det generella biotopskyddet enligt miljöbalken 7 kap 11§ och förordning om områdesskydd ska identifieras och kartläggas. För värdeelement gäller att de element som är viktiga för det aktuella områdets naturvärde ska identifieras och redovisas. Värdeelement är element av positiv betydelse för biologisk mångfald, till exempel död ved, gamla träd, blottad jord, stenrösen och forsar. Tillägget detaljerad

¹ Svensk standard SS 199000:2014.

redovisning av artförekomst innebär att naturvårdsarter ska eftersökas och redovisas på karta med större noggrannhet.

3.3 Fältinventering

Inventeringen utfördes 2019-10-17 av Kajsa Wallin och Susanne Öjerstam, Bjerking AB. Vädret var mulet med en temperatur på cirka åtta grader.

4 Resultat

4.1 Redovisning av befintliga data

4.1.1 Ekillaåsen

Mot norr och öster gränsar området till naturområdet Ekillaåsen som är skyddat som naturreservat samt Natura 2000-område enligt art- och habitatdirektivet, se Figur 1. Naturreservatet bildades år 1970 och ombildades 2001². Regeringen godkände att området skulle skyddas som Natura 2000-område år 1998³. Dessa områden överlappar varandra till stor del. Området ingår även i ett större område, Lilla Ullevifjärden, med skydd för landskapsbilden⁴.

Natura 2000-området utgör ett 28 ha stort naturområde på och kring en rullstensås främst bestående av barrskog men även strand- och vattenområde. Naturtyperna enligt art- och habitatdirektivet är ävjestrandsjöar och åsbarrskog⁵. I området förekommer den hotade vattenväxten småsvalting. Arten klassas som sårbar (VU) enligt rödlistan 2015. Inom området har bland annat tallticka (NT, T, S), kungsfågel (VU), småsvalting (VU), backtimjan (NT), bombmurkla (VU), skogsalm (CR), bivråk (NT), mindre hackspett (NT), gulsparv (VU) och ryl (EN) rapporterats in till artportalen⁶. För förklaring av förkortningar se Tabell 1.

Tabell 1. Förklaringar av de förkortningar för naturvårdsarter som nyttjas i rapporten.

Förkortning	Förklaring	Källa
CR	Akut hotad	Rödlistan 2015
EN	Starkt hotad	Rödlistan 2015
VU	Sårbar	Rödlistan 2015
NT	Nära hotad	Rödlistan 2015
S	Signalart	Skogsstyrelsen
T	Typisk art	Art- och habitatdirektivet
F	Fridlyst	Artskyddsförordningen 2007:845

I Håbo kommuns naturvårdsplan⁷ har Ekillaåsen getts klass II, speciella skyddsvärden. I Länsstyrelsen i Uppsala läns naturvårdsprogram från 1987 har området getts klass 1, högsta värde⁸. Bevarandevärden för området är åsens geomorfologi, flera badplatser, strövmöjligheter och utsiktsplatser.

² Länsstyrelsen Uppsala län, Nytt beslut för naturreservatet Ekillaåsen. 2001.

³ Länsstyrelsen Uppsala län, Bevarandeplan Ekillaåsen. 2016.

⁴ Länsstyrelsen Uppsala län, Naturvårdsprogram i Uppsala län. 1987.

⁵ Länsstyrelsen Uppsala län, Bevarandeplan Ekillaåsen. 2016.

⁶ Artportalen, Sök fynd. 2019-10-11.

⁷ Håbo kommun och Upplandsstiftelsen, Naturvårdsplan för Håbo kommun. 2010.

⁸ Länsstyrelsen Uppsala län, Naturvårdsprogram i Uppsala län. 1987.

Syftet med naturreservatet är att⁹:

- Bevara biologisk mångfald genom att vårda, återskapa och bevara värdefulla naturmiljöer, särskilt åsskogen och strandmiljön samt arter knutna till miljöerna.
- Tillgodose behov av områden för friluftslivet.
- Bevara en till stor del orörd rullstensås.
- Bevara området för framtida forskning och undervisning.

Syftet med Natura 2000-området är att¹⁰:

- Bevara eller återställa gynnsamt tillstånd för naturtyperna ävjestrandsjöar och åsbarrskog samt arten småsvalting.

4.1.2 Ekilla 1:15

Enligt Lantmäteriets öppna geodata utgjordes Ekilla 1:15 år 1960 av åker- samt skogsmark¹¹. År 1975 är området bebyggt och parkeringen norr om fastigheten är anlagd. Badplatsen vid Kvarnviken har byggts ut.

Jordarterna i området utgörs i huvudsak av isälvsmaterial¹². I södra delen av området förekommer ett mindre delområde med berg i dagen.

Inom aktuellt inventeringsområde har inga arter registrerats i Artportalen¹³. Sökning innefattar åren 2000 till 2019. Väster om Enköpingsvägen, inom ett jordbrukslandskap, har ett hundratal fågelarter rapporterats in, bland dessa klassas nio arter som nära hotad enligt rödlistan 2015 och en art (stare) som hotad. Rapporterade arter inom Ekillaåsen beskrivs i avsnitt 4.1.1.

Inventeringsområdet samt Ekillaåsen ligger inom ett område med utvidgat strandskydd, 300 meter på land samt delvis inom miljöskyddsområdet Lilla Ullfjärdens avrinningsområde¹⁴. Området är också riksintresse för kulturmiljövård (Yttergran/Övergran), naturvård (Lilla Ullfjärdensområdet) samt rörligt friluftsliv (Ekoln). Fjärden utgör ett mycket intressant objekt för limnologiska studier.

Ekilla 1:15 samt Ekillaåsen ingår i värdetrakt för skogsmark och inlandets vattenytor (framtagna under arbete med grön infrastruktur), Naturvårdsverkets särskilt värdefulla vatten, samt spridningssamband för ädellövträd¹⁵. Området är även en grundvattenförekomst av sand- och grustyp¹⁶. Drygt 400 meter söder om området ligger Granåsens naturreservat.

Inga övriga uppgifter om området har framkommit från genomgång av ovan nämnt underlag, se stycke 3.1 Kunskapsunderlag och källor.

4.2 Allmän beskrivning av inventeringsområdet

Planområdet utgörs av asfalterad bebyggd yta, partier av öppen gräsmark och trädgångar i norra delen samt en skogsridå åt öster, söder och väster, se Figur 3. I sydöstra delen av området, utanför den asfalterade ytan, finns en brant trädklädd sydsluttning.

Direkt väster om inventeringsområdet löper Enköpingsvägen. Öster- och söderut omges planområdet av skog. Mot norr varvas stråk av skog med jordbruksmark. Fastigheten är främst

⁹ Länsstyrelsen Uppsala län, Nytt beslut för naturreservatet Ekillaåsen. 2001.

¹⁰ Länsstyrelsen Uppsala län, Bevarandeplan Ekillaåsen. 2016.

¹¹ Lantmäteriets karttjänst Kartsök och ortnamn

¹² SGU, jordartskarta 1:25 000. Hämtad 2019-10-11.

¹³ Artportalen, sökning 2019-10-11.

¹⁴ Länsstyrelsen Uppsala län, webb-GIS. 2019-10-11.

¹⁵ Länsstyrelsen Uppsala län, webb-GIS. 2019-10-11.

¹⁶ Vatteninformationssystem Sverige, Vreta-Bålsta, 2019-11-04.

flack, dock med inslag av mindre åsryggar i östra delen. Strax utanför fastigheten är landskapet mer kuperat och format av Ekillaåsen.

Västra delen av inventeringsområdet utgörs av en skogsidå av bergtall. Detta är en art som ursprungligen kommer från bergstrakter i Centraleuropa och har introducerats till Sverige av människan¹⁷. Risken för att arten ska påverka inhemska arter negativt är mycket hög¹⁸. Då detta delområde är av negativ betydelse för svensk inhemsk biologisk mångfald har det bedömts inneha ett lågt naturvärde.

Figur 3. Inventeringsområdet, som motsvarar fastigheten Ekilla 1:15, är markerat med röd linje.

4.3 Generellt biotopskydd

Inga objekt som faller under det generella biotopskyddet har observerats under naturvärdesinventeringen.

4.4 Arter upptagna i artskyddsförordningen – inom inventeringsområdet

Artskyddsförordningen (2007:845) är en lagstiftning som innebär skydd av ett antal arter samt skydd av deras livsmiljöer. Till förordningen hör två listor med arter, bilaga 1 och 2. Samtliga listade arter är fridlysta, d.v.s. man får inte samla in, skada eller döda de listade arterna. För arterna i bilaga 1 är dessutom arternas livsmiljöer skyddade och får inte förstöras.

I utförd naturvärdesinventering har en art som är upptagen i artskyddsförordningen påträffats. Denna art är blåsippan, vilken är fridlyst i hela landet. Arten förekommer i skogsområdet i östra och södra delen av inventeringsområdet. Arten är vanligt förekommande och är klassad som livskraftig.

¹⁷ Den virtuella floran, Bergtall *Pinus mugo* Turra.

¹⁸ Strand, M., Aronsson, M., & Svensson, M. 2018. Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

4.5 Redovisning av naturvärdesobjekt

Totalt har fem objekt som bedöms hysa naturvärden, dvs. minst naturvärdesklass 4, identifierats inom inventeringsområdet, se Figur 4 samt bilaga 1.

Figur 4. Redovisning av naturvärdesobjekt, värdeelement samt naturvårdsarter som har identifierats vid naturvärdesinventeringen vid Ekilla 1:15. I bilaga 1 finns en förstorad version av kartan.

Objekt:	1
Naturtyp:	Skog och träd
Biotop:	Barrblandskog
Naturvärdesklass:	4 – visst naturvärde
Naturvårdsarter:	Blåsippa (F)
Säkerhet:	Säker

Beskrivning

Objektet utgörs av barrblandskog vid åsens fot, mellan den asfalterade ytan inom verksamhetsområdet samt Ekillaåsens naturreservat och Natura 2000-område. Inom objektet finns även en öppen yta med gräs och örter. Markskiktet domineras mossor och fältskiktet av gräs med inslag av örter. Buskskiktet domineras av rosbuskar samt sly av lövträd och har inslag av enar. Bland träden domineras tall, se Figur 5, och det finns inslag av gran, björk, lönn och fågelbär.

Objektet är friskt och det finns god förnygring av bland annat gran och triviallövträd, se Figur 6. I de öppnare områdena är ljusinsläppet större.

Inom objektet hittades en naturvårdsart, blåsippa, vilken är fridlyst och klassad som livskraftig. Inom den öppna gräsytan intill in- och utfartsvägen till verksamhetsområdet noterades arter som flugsvamp, väggmossa och gräshaksmossa samt örter som smultron, rölleka, mårar, daggekåpa och vitklöver. Rosbuskar och unga tall- och björkskott observerades också. I träddridån noterades bland annat ung till medelålders tall och björk, husmossa, väggmossa, kvastmossa, lingon och blåbär.

Kvaliteter som höjer objektets biotopvärde är klen död ved samt enstaka lågor, vilket är viktigt för bland annat insekter, inslag av vedsvampar vilka påvisar en stabil miljö och kontinuitet samt inslag av träd som gränsar till att klassas som grova¹⁹. Grova träd är viktiga för exempelvis insekter, svampar och rovfåglar.

Bedömning

Artvärdet bedöms som obetydligt eftersom området inte är artrikare än omgivningen samt att förekomsten av naturvårdsarter är ringa. Biotopvärdet bedöms som visst i och med att enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald förekommer, så som klen död ved, enstaka lågor, inslag av vedsvampar samt inslag av träd som gränsar till att klassas som grova. Sammantaget ger detta objektet klass 4, visst naturvärde.

Figur 5. Barrblandskog.

Figur 6. Barrblandskog med mycket förnygring av gran och triviallöv.

¹⁹ Skogsstyrelsen, Handbok för inventering av nyckelbiotoper

Objekt:	2
Naturtyp:	Skog och träd
Biotop:	Lövskog
Naturvärdesklass:	3 – påtagligt naturvärde
Naturvårdsarter:	Blåsippa (F)
Säkerhet:	Säker

Beskrivning

Objektet utgörs av en brant åsslänt i söderläge med glest stående lövträd med högt inslag av ädellöv, se Figur 7. Främst förekommer lönn i olika åldrar, se Figur 8, och det finns även fågelbär, äldre björk och sälg. Vid fältbesöket var marken täckt av fallna löv och under dessa var marken bar och lerig. Fältskiktet utgörs av örter så som kirsål, ärtväxter och måbär. Buskar som förekommer inom objektet är måbär, hassel och rosbuskar. Nedanför slänten står granar som delvis skuggar slänten. Inom objektet hittades en naturvårdsart, blåsippa. Arten är fridlyst och klassad som livskraftig.

Ädellövskog i branter är en sällsynt biotop och utgör ofta ett högre naturvärde. Aktuellt objekt har en potential att utveckla högre värden på sikt. Strukturer som vidare höjer objektets biotopvärde är förekomst av flertalet sälgar, varav en äldre sälg med vedsvampar, varav en stam är en högstubbe. En av lönnarna är äldre samt tvåstammig och klassas som grov med 174 cm i omkrets. Inom objektet förekommer död ved i form av bland annat en grov torraka av sälg samt stammar och grenar från medelåldriga träd. Objektet är flerskiktat och olikåldrigt. Det förekommer även blommande och bärande buskar vilka kan utgöra föda för insekter och fåglar. Området karaktäriseras av naturliga processer utan påverkan från människan.

Området gränsar mot Ekillaåsens naturreservat och Natura 2000-område i öster. Objektet fortsätter även österut, utanför inventeringsområdet, dvs. inom Ekillaåsens Natura 2000-område.

Bedömning

Artvärdet bedöms som obetydligt eftersom förekomsten av naturvårdsarter är ringa. Biotopvärdet bedöms som påtagligt i och med att biotopen utgörs av naturtypen lövskog i åsslänt samt relativt hög täthet av sälg. Det finns även inslag av grov död ved av sälg och björk samt blommande och bärande buskar. Sammantaget ger detta objektet klass 3, påtagligt naturvärde.

Figur 7. Åsslänt med äldre sälger.

Figur 8. Åsslänt med äldre lönn. Nedanför slänten ligger Natura 2000-området.

Objekt:	3
Naturtyp:	Skog och träd
Biotop:	Barrblandskog
Naturvärdesklass:	4 – visst naturvärde
Naturvårdsarter:	-
Säkerhet:	Säker

Beskrivning

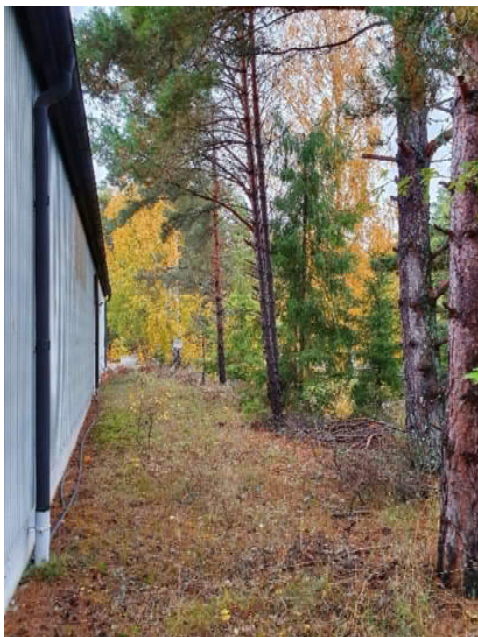
Objektet utgörs av en skogsdunge med unga till medelålders träd samt en öppen yta med gräs, örter och barr öster om en byggnad mitt i verksamhetsområdet, se Figur 9. Bland träden dominerar medelåldrig tall och det finns även sälg och yngre granar. Markskiktet domineras av mossa, som husmossa och gräshaksmossa. I fältskiktet finns smalbladigt gräs och inslag av örter som smultron, mårör och fibblor, se Figur 10. I buskskiktet förekommer hagtorn, rosbuskar, druvfläder och hassel. Inga naturvårdsarter har observerats inom objektet.

De biotopkvaliteter som förekommer är klen död ved i form av grenar och ris, ett luckigt krontäcke, solbelysta träd samt att det är flerskiktat. Solbelyst ved kan utgöra viktiga habitat för insekter och fåglar. Blommande och bärande buskar är viktig föda för många insekter och fåglar.

Området gränsar ej mot Ekillaåsens naturreservat och Natura 2000-område.

Bedömning

Artvärdet bedöms som obetydligt eftersom inga naturvårdsarter förekommer. Biotopvärdet bedöms som visst i och med att det finns enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald, så som död ved, solbelysta träd samt blommande och bärande buskar. Sammantaget ger detta objektet klass 4, visst naturvärde.

Figur 9. Dunge med tall och gran samt öppen gräsyta.

Figur 10. Fältskikt med bland annat smalbladigt gräs och smultron.

Objekt:	4
Naturtyp:	Skog och träd
Biotop:	Barrskog
Naturvärdesklass:	4 – visst naturvärde
Naturvårdsarter:	-
Säkerhet:	Säker

Beskrivning

Objektet utgörs av ett skogsstråk i södra delen av inventeringsområdet. I träd- och buskskiktet dominerar medelålders tall samt föryngring av gran, se Figur 11. Det finns även inslag av björk och föryngring av ek. Träden står relativt tätt ihop vilket gör naturvärdesobjektet skuggigt. I markskiktet finns mossor. Fältskiktet domineras av smalbladigt gräs med inslag av triviala örter som rödklöver.

Strukturer som höjer objektets biotopkvaliteter är enstaka äldre lågor av tall med kläckhål från insekter samt att objektet är flerskiktat. De flesta lågorna har uppkommit av mänsklig hand.

Objektet gränsar ej till Ekillaåsens naturreservat och Natura 2000-område. Söder om objektet finns en bebyggd privat tomt.

Bedömning

Artvärdet bedöms som obetydligt eftersom inga naturvårdsarter förekommer samt att objektet ej är artrikare än omgivande landskap. Biotopvärdet bedöms som visst i och med att det förekommer enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald, så som död ved samt att det är flerskiktat. Sammantaget ger detta objektet klass 4, visst naturvärde.

Figur 11. Tallskog med unga granar.

Objekt:	5
Naturtyp:	Igenväxningsmark
Biotop:	Träd- och buskbärande äng
Naturvärdesklass:	4 – visst naturvärde
Naturvårdsarter:	-
Säkerhet:	Viss osäkerhet

Beskrivning

Objektet utgörs av mark som tidigare har brukats som åker och som i dagsläget utgörs av öppna gräsytor med både ensamstående lövträd samt mindre dungar med barrträd, se Figur 12. I markskiktet förekommer mossor. I fältskiktet dominerar högvuxet smal- och bredbladigt gräs. Övriga förekommande arter är bland annat mårnor, tistlar, smultron och brännässla. Bland träden förekommer flertalet flerstammiga äldre rönnor, några björkar, körsbär samt tallar varav enstaka gränsar till att klassas som grova. Yngre granar växer upp intill infarten till verksamhetsområdet samt inom barrträdsdungen i norra delen. Dessa granar hotar att tränga ut tallar samt en grov björk med 174 cm i omkrets, se Figur 13. Bland buskarna förekommer rosbuskar, hagtorn och slån. Det förekommer även inslag av fruktträd i södra delen av objektet. Området är ljust samt friskt och frodigt.

De kvaliteter som höjer objektets biotopvärden är inslag av död ved från äldre björk samt grenar och ris från tall, blommande och bärande buskar. Dessa utgör föda och skydd för insekter och fåglar. Träddungarna samt buskarna fungerar som brynmiljöer vilka kan utgöra skydd för många insekter och fåglar. Då objektet är omgivet av skog, vägar, asfalterad yta samt längre bort ett större sammanhängande jordbrukslandskap, bidrar brynmiljön till en viss variation i landskapet. Utan hävd idag är dock platsen igenväxande.

Objektet bedöms med viss osäkerhet då inventeringen skedde under oktober månad, vilket inte är att föredra för att inventera örter, insekter och fåglar. Artvärdet kan därmed ha underskattats. Bedömningen är dock att högvuxet gräs är dominerande, vilket missgynnar örtrikedom.

Norra delen av objektet gränsar till Ekillaåsens naturreservat och Natura 2000-område i öster.

Bedömning

Artvärdet bedöms som obetydligt eftersom inga naturvårdsarter observerades. Biotopvärdet bedöms som visst i och med att det förekommer enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald. Biotopkvaliteterna utgörs av brynmiljö med blommande och bärande buskar varierat med öppna ängsytor. Även inslag av död ved och träd som är på gränsen att bli grova. Sammantaget ger detta objektet klass 4, visst naturvärde.

Figur 12. Öppen gräsyta med talldunge.

Figur 13. Grov björk som trängs av granar.

5 Beskrivning och bedömning av påverkan inom Ekillaåsens Natura 2000-område

Utöver naturvärdesinventering inom Ekilla 1:15, dvs. aktuellt planområde, har även en bedömning gjorts av eventuell påverkan på naturvärden inom Ekillaåsens Natura 2000-område, kopplat till planerad exploatering.

Håbohus planerar att exploatera fastigheten Ekilla 1:15, som gränsar till Ekillaåsens naturreservat och Natura 2000-område, genom bostadsbebyggelse. Bostäderna planeras utgöras av småhus samt mindre flerbostadshus med en till två våningar.

I följande avsnitt beskrivs Natura 2000-området samt en bedömning av eventuell påverkan från planerad exploatering. Platsbesök inom Natura 2000-områdets delar som gränsar till planområdet utfördes 2019-10-17.

Beskrivning

Naturområdet Ekillaåsen utgörs av en rullstensås täckt av gles barrskog²⁰ med den dominerande naturtypen åsbarrskog. Åsen utgör en landtunga som delar Lilla Ullfjärden och Stora Ullfjärden. Inom området förekommer den hotade vattenväxten småsvalting (VU). Uppe på åsen växer gles tallskog med mycket björk samt ställvis påtaglig föryngring av gran. Nedan åsen är gran mer utbredd. Vid platsbesöket noterades naturvärdsarterna blåsippa (F) och tallticka (NT, S, T), se Tabell 1 för förklaring av förkortningar. Talltickan noterades endast på en tall. Området är även en av Upplands rikaste lokaler för bombmurkla²¹. I Natura 2000-området har även följande rödlistade arter rapporterats förekomma: vattenväxten småsvalting (VU), kungsfågel (VU), backtimjan (NT), bombmurkla (VU), skogsalm (CR), bivråk (NT), mindre hackspett (NT), gulsparv (VU) och ryl (EN)²².

Barrskogen utgörs främst av tallar i 150-170 års ålder och området gallrades under 1960- och 1990-talen²³. Många av tallarnas omkrets är just under gränsen för att kallas grova. Det finns även riklig förekomst av gran samt äldre björkar.

Markskiktet utgörs främst av mossor, som vägmossa och husmossa. Fältskiktet domineras av lingon. Husmossa, vägmossa och lingon är karaktärsarter (K) för åsbarrskog. Det förekommer även blåbär, smalbladiga gräs och örter som blåsippa, liljekonvalj, smultron (K), viol, vintergröna, vilket är en förvildad trädgårdsväxt. I buskskiktet finns mycket sly av häggmispel som i stora delar av området var nedhuggen. Häggmispel är en snabbväxande art som ursprungligen kommer från Nordamerika²⁴. Både häggmispel och vintergröna är invasiva arter vilka har klassificerats ha måttlig till stor ekologisk effekt samt har potential att etablera sig över stora områden²⁵. Det förekommer även en (K) och måbär i området.

Då träden står glest är ljusinsläppet stort. Död ved förekommer inom området, främst i form av torrakor med färskas insektsgångar och spår av födosökande hackspett. Enstaka lågor av bland annat björk, gran och sälg samt grenar och ris från avverkning förekommer också. Det förekommer vedsvampar så som tallticka, violticka och björkticka, dock med enstaka förekomster. Det finns mycket rikligt med myrstackar i området. Myrstackar gynnar bl.a. gröngöling, då myror är deras främsta föda. Basen på många av de äldre björkarna är mossbeklädda. Enstaka träd med håligheter noterades vid platsbesöket.

²⁰ Naturvårdsverket, Skyddad natur

²¹ Länsstyrelsen Uppsala län, Bevarandeplan Ekillaåsen. 2016.

²² Artportalen, Sök fynd. 2019-10-11.

²³ Håbo kommun och Upplandsstiftelsen, Naturvårdsplan Håbo kommun. 2010.

²⁴ Mossberg, B och Stenberg L., Den nya nordiska floran. Bonnier fakta. 2010.

²⁵ Strand, M., Aronsson, M., & Svensson, M. 2018. Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista. ArtDatabanken Rapport 21. ArtDatabanken SLU, Uppsala.

Bedömning av påverkan på naturvärden från planerad exploatering

Idag finns flertalet husvagnar uppställda inom fastighet Ekilla 1:15 och dessa hyresgäster använder sannolikt Ekillaåsen som rekreationsområde. Området är idag viktigt ur rekreationssynpunkt och i och med tillgång till strand så bedöms det totala antalet besökare vara relativt stort, även om det inte går att säga exakt hur många besökare naturområdet har. Ökningen av eventuellt slitage genom bland annat trampning bedöms som liten i och med planerad exploatering.

Ett eventuellt ökat tryck på Natura 2000-området, på grund av planerad exploatering, bedöms inte innebära någon ökad störning på rödlistade arter i området. Det största hotet för t.ex. ryl, som förekommer på fyra kända lokaler inom området, är istället kalavverkning, gödsling samt ökad slutenhet hos skogen²⁶. Bombmurklan missgynnas likaså av kalhyggesbruk bl.a. som en följd av att grusåsar exploateras som täkter. Mindre hackspett missgynnas av att äldre lövträd tas bort och talltickan missgynnas vid avverkning av äldre tall, alltså faktorer som inte är kopplade till ett eventuellt ökat tryck av besökare.

Hotet för den rödlistade småsvaltingen är främst dålig vattenkvalitet till följd av eutrofiering, vilket kan leda till försämrade ljusförhållanden och igenväxning av strandzonen. Med ett korrekt omhändertagande av dagvatten från planerad exploatering bedöms vattenkvaliteten inte försämrade förutsättningarna för småsvalting.

Inom Natura 2000-området förekommer kraftig förökning av häggmispel, vilken utgör ett hot för området då den riskerar att tränga ut grova och spärrgreniga tallar samt försämrade förutsättningarna för förnyring av tall. Även vintergröna noterades på en lokal relativt nära den västra reservatsgränsen. Detta visar att området i dagsläget är påverkat av främmande arter. En exploatering i form av bostäder med tillhörande rabatter och gårdar skulle på sikt potentiellt kunna öka invandringen av främmande arter till Natura 2000-området. Det är svårt att säga huruvida den befintliga skogsridån som gränsar mot Ekilla 1:15 (mot Natura 2000-området) kan fungera som ett skydd mot invandring av främmande arter eller om skogsridån istället kan utgöra en spridningsväg för främmande arter in till Natura 2000-området.

I utkanten av naturområden skiljer sig ofta naturen från den i de centrala delarna av området, detta kallas för kanteffekter. Detta innebär att det sker en ekologisk förändring i utkanten av ett skogsområde som gränsar till ett öppet område²⁷. Dessa förändringar kan innebära att artsammansättningen förändras och kan göra att skogsarterna trivs sämre i utkanterna och därmed kan skogens värden minska i utkanterna. Små skyddade områden med mycket kantområden i förhållande till ytan har ofta större kanteffekter och därmed lägre naturvärden. En fördel med att spara delar av skogsridån vid områdesgränsen är därmed att det potentiellt kan minska kanteffekter i Ekillaåsens naturreservat och Natura 2000-område. Skogsridån bör förslagsvis behålla en genomsnittlig bredd på ca 15 m eller bredare, i syfte att behålla dess struktur, undvika fragmentering och minska risken att träden blir för exponerade vid stormar. Den föreslagna 15-meterszonen finns redovisad i karta i Figur 14 och i bilaga 2. Trädpartiet kan röjas för att gynna större träd i ridån samt att öka ljusinsläppet till Ekillaåsen.

Slutsatsen är att den största potentiella faktorn för negativ påverkan på Natura 2000-området är en viss risk för inträngning av invasiva arter samt viss ökning av kanteffekter inom Natura 2000-området. Dessa faktorer bedöms dock inte ge upphov till någon betydande påverkan på Natura 2000-området. För att minska dessa effekter bör dock inhemska arter väljas inom detaljplaneområdet och delar av skogsridån rekommenderas lämnas mot Ekillaåsens Natura 2000-område.

²⁶ Artdatabanken, Artfakta.

²⁷ Skogsstyrelsen, Skoglig ordlista, senast uppdaterad 2019-02-12.

6 Rekommendationer

Nedan listas rekommendationer inför detaljplanering av fastighet Ekilla 1:15.

Värdefulla träd

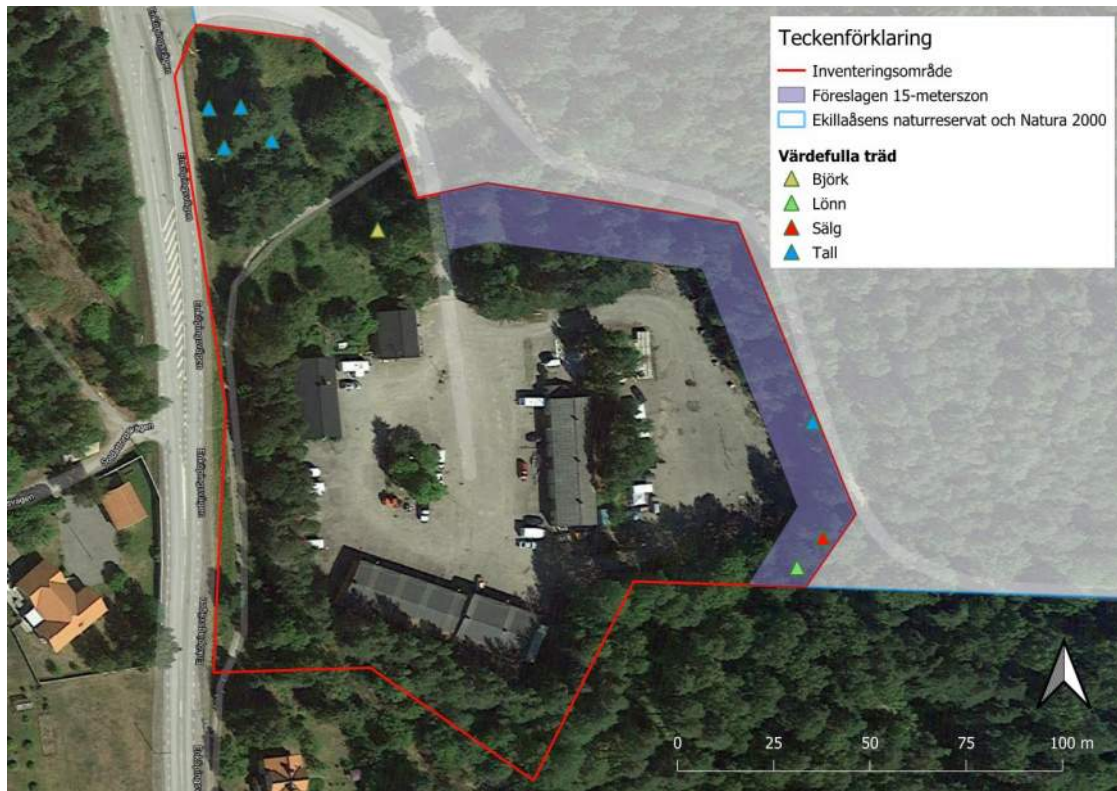
- På fastigheten Ekilla 1:15 finns ett antal värdefulla träd som räknas som grova eller nästan grova och/eller börjar uppnå en högre ålder. Dessa träd redovisas med ungefärligt läge i Figur 14 samt i bilaga 2. Observera att inget av träden klassas som så kallat särskilt skyddsvärt träd, dock är de värdefulla och hänsyn bör tas i planeringen för att i mån det är möjligt undanta träden från skada.
- Flera av träden hotas av trängning från bland annat gran och sly. Rekommendationen för björk och tall är att dessa friställs.
- Träden bör mätas in med större noggrannhet för att underlätta vid detaljplanering.

Värdefull biotop

- Slänten i sydöstra utkanten av området, naturvärdesobjekt 2, rekommenderas att sparas då denna inte går att återställa eller kompenseras i närheten. Detta då en åsslänt i princip inte går att återskapa.

Skydd mot negativ påverkan på Ekillaåsens Natura 2000-område

- Skogspartiet vid planområdets östra gräns som gränsar mot Natura 2000-området bör bibehållas med en genomsnittlig bredd på ca 15 m eller bredare. Den föreslagna 15-meterszonen finns redovisad i Figur 14 och i bilaga 2.
- I de fall det är möjligt bör inhemska eller icke invasiva arter väljas inom detaljplaneområdet. Detta för att minska risken för invandring av invasiva arter till Natura 2000-området.

Figur 14. Värdefulla träd inom inventeringsområdet. Kartan redovisar även föreslagen bibehållen 15-meterszon för trädridå från planområdets östra gräns. Lägena i kartan är inmätta med osäkerhet på upp till ca 2-8 meter. Träden bör mätas in med större noggrannhet. I bilaga 2 finns en förstorad version av kartan.

7 Referenser

- Atterlöf, A., Kahn, M. och Aronsson, G. 2010-02-28. *Naturvårdsplan för Håbo kommun – bevarande och utveckling*. Dnr: 2009/53.nHåbo kommun och Upplandsstiftelsen.
- ArtDatabanken, *Artfakta*. Tillgänglig: <https://artfakta.se/artbestamning> [2019-10-007, 2019-10-14]
- Artportalen, *Sök fynd*. Tillgänglig: <https://www.artportalen.se/ViewSighting/ViewSightingAsMap> [2019-10-11, 2019-10-18]
- Bjerking 2019. *Yttergran Ekilla 1:15*. Skiss över planförslag. 1:2000
- Miljö- och energidepartementet. 2007-11-08. Ändring införd: t.o.m. SFS 2019:635 *Artskyddsförordning (2007:845)*.
- Mossberg, B och Stenberg L., *Den nya nordiska floran*. Bonnier fakta. 2010.
- Naturvårdsverket, kartverktyget *Skyddad natur*. Tillgänglig: <https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/> [2019-10-11, 2019-10-18].
- Lantmäteriet, karttjänsten *Kartsök och ortnamn*. Tillgänglig: <https://kso.etjanster.lantmateriet.se/> [2019-10-11, 2019-10-18].
- Länsstyrelsen Uppsala län. 2016-12-15. *Bevarandeplan Ekillaåsen*. Dnr: 511-3624-16. Dossienr: 0305-02-022.

- Länsstyrelsen Uppsala län. 1987. *Naturvårdsprogram för Uppsala län. 1. Värdefulla områden för naturvård och rörligt friluftsliv (objekt 5:29)*. Medd. Från planeringsavdelningen 1987 nr 2.
- Länsstyrelsen Uppsala län. 2001-10-05. *Nytt beslut för naturreservatet Ekillaåsen, Håbo kommun*. Dnr: 231-3146-99.
- Länsstyrelsen Uppsala län, webb-GIS. Tillgänglig: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/standard/?appid=9ff5d99bf7a540d8b802113bd450249e> [2019-10-11, 2019-10-18].
- Naturhistoriska riksmuseet, *Den virtuella floran, Bergtall Pinus mugo Turra*. Tillgänglig: <http://linnaeus.nrm.se/flora/barr/pina/pinus/pinumug.html> [2019-10-18].
- Skogsstyrelsen, 2013. *Handbok för inventering av nyckelbiotoper*. Skogsstyrelsen, Jönköping.
- Strand, M., Aronsson, M., & Svensson, M. 2018. *Klassificering av främmande arters effekter på biologisk mångfald i Sverige – ArtDatabankens risklista*. ArtDatabanken Rapporterar 21. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Swedish standards institute, Svensk standard SS 199000:2014, *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning*.
- Swedish standards institute, Teknisk rapport, SIS-TR 199001:2914, *Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – komplement till SS 199000*.
- Vatteninformationssystem Sverige, *Vreta-Bålsta*. Tillgänglig: <https://viss.lansstyrelsen.se/Waters.aspx?waterMSCD=WA94754525> [2019-11-04].

Bjerking AB

Kajsa Wallin
010-211 83 79
kajsa.wallin@bjerking.se

Granskad av

Susanne Öjerstam
010-211 84 96
susanne.ojerstam@bjerking.se

Teckenförklaring

- Inventeringsområde
- Ekillaåsens naturreservat och Natura 2000

Naturvärdesobjekt

- Naturvärdesklass 3
- Naturvärdesklass 4

Värdeelement

- ◆ Frukträd
- ◆ Grov björk
- ◆ Grov lönn
- ◆ Rotvälta björk
- ◆ Sälg
- ◆ Tall
- ◆ Tallåga

Naturvårdsarter

- Blåsippa

Teckenförklaring

- Inventeringsområde
- Föreslagen 15-meterszon
- Ekillaåsens naturreservat och Natura 2000

Värdefulla träd

- Björk
- Lönn
- Sälg
- Tall

